

Suomen Arkkitehtiliitto SAFAn ja Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL:n lausunto rakennussuunnittelun koulutusvastuuesityksistä

Turun ammattikorkeakoulun esitys rakennusarkkitehti (AMK) -koulutusvastuusta

Tampereen ammattikorkeakoulun esitys rakennusarkkitehti (YAMK) -koulutusvastuusta

Vallitsevassa rakentamisen korkeasuhdanteessa, jopa nykyisessä pandemiatilanteessa, rakennussuunnittelijoiden lisätarve on suuri. Uusien koulutusvastuiden kautta tilanteeseen on luvassa helpotusta vain huomattavalla viiveellä. Yliopistot ovat reagoineet tarpeeseen nostamalla edelleen arkkitehtuurin koulutusohjelmien sisäänottoa vuodelle 2022: Aalto-yliopistona kandiohjelmassa on 54 aloituspaikkaa, Oulun yliopistossa 50 kpl ja Tampereen yliopistossa 50 kpl. Metropolia, Oulun ammattikorkeakoulu, Savonia ja Tampereen ammattikorkeakoulu ottavat vuosittain vähintään saman määrän uusia opiskelijoita rakennusarkkitehti (AMK) -koulutusohjelmiin.

Ennen uusien rakennussuunnittelun koulutusvastuiden myöntämistä on ensiarvoisen tärkeää selvittää, mikä on todellinen rakennussuunnittelijoiden tarve valtakunnallisesti – niin määrällisesti kuin laadullisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhdessä ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa laatima esitys arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi (*apoli2020*) nostaa yhdeksi toimenpiteeksi valtakunnallisen selvityksen rakennussuunnittelijoiden tarpeesta. Työministeri Tuula Haatainen on käynnistänyt 1.11.2021 hankkeen, jonka tavoitteena on tehdä ehdotuksia työvoiman toimialoittaisen ja alueellisen saatavuuden varmistamiseksi. Arkkitehtiliitto ja Arkkitehtitoimistojen Liitto katsovat, että ennen valtakunnallista selvitystä ja TEM:n ehdotusta 31.12.2022 ei ole perusteltua myöntää uusia koulutusvastuita rakennusarkkitehti (AMK) ja rakennusarkkitehti (YAMK) -koulutusohjelmia koskien.

Rakennusarkkitehti (AMK) koulutusta on annettu vuodesta 2014 lähtien neljässä ammattikorkeakoulussa (Metropolia, Oulun AMK, Savonia ja Tampereen AMK). Vuoden 2018 jälkeen työelämään on siirtynyt vajaat 300 uutta rakennusarkkitehtiä, joista noin 30 % (57 vastaajaa) vastasi Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIAN keväällä 2021 teettämään kyselyyn. Heistä 93 % harkitsee täydentävänsä opintojaan vähintään yhdellä tutkinnolla seuraavan 0-6 vuoden aikana - 42 % rakennusarkkitehti (YAMK) tutkinnolla ja 35 % arkkitehtuurin maisteriopinnoilla. Vastaavasti Suomen Arkkitehtiliitto toteutti syksyn 2021 alussa yhdessä Aalto-yliopiston arkkitehtuurin laitoksen, Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön ja Tampereen yliopiston arkkitehtuurin yksikön kanssa arkkitehdiksi opiskeleville/valmistuneille rakennusarkkitehdeille kyselyn koskien yliopistojen arkkitehtuurin opintoja. Kyselyyn vastasi yli 50 % potentiaalisista vastaajista (26 kpl). Vastaajista kaikki pitivät yliopiston maisteriopintoja itselleen parhaimpana vaihtoehtona. Vain yksi vastaajista piti molempia rakennussuunnittelun ylempiä korkeakoulututkintoja mahdollisina vaihtoehtoina. Perusteluissaan vastaajat totesivat muun muassa, että arkkitehtitutkinnossa panostetaan enemmän teoriaan, tutkimukseen sekä kestäväan rakentamiseen ja tutkinnon koettiin olevan valmis opintokokonaisuus. RA(YAMK) tutkinto-ohjelman ei myöskään koettu tuovan riittävää lisäarvoa RA(AMK) tutkinnon tueksi ja parempana vaihtoehtona koettiin rakennusarkkitehtien opintojen jatkaminen arkkitehtuurin maisteriohjelmassa. Näin syntyvän osaamistason koettiin olevan täynnä potentiaalia.

Rakennussuunnittelun koulutuksen tulee perustua laadukkaaseen ja pätevään opetukseen. Koulutuksen käynnistäminen nykyisin resurssein, perustuen suurelta osin jo tarjolla oleviin tekniikan koulutusohjelmiin kuten Turun ammattikorkeakoulussa, ei johda laadukkaan, työelämän tarpeita vastaavan

suunnittelijakoulutuksen järjestämiseen. Esityksen mukaan Turun ammattikorkeakoulu näkee alueellista tarvetta nimenomaan paikallista meriteollisuutta tukevaan sisustussuunnitteluun. Näin tarkasti tunnistettujen osaamistarpeiden osalta tulisikin uusien koulutusvastuiden sijaan pohtia räätälöityjä tilauskoulutuksia, jotka nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa.

Tampereen ammattikorkeakoulun rakennusarkkitehti (YAMK) -koulutusvastuuesityksessä lähtökohtana on, että opinnoista (30 op) 2/3 toteutetaan etäopinnoina. Rakennussuunnittelun ylemmän korkeakoulututkinnon laatuvaatimusten näkökulmasta tämä ei tuota riittävää osaamis- ja tietopohjaa poikkeuksellisen vaativiin suunnittelutehtäviin. Lähtökohtana koulutuksen käynnistämiseksi esitetyllä aikataululla ei myöskään voi olla nykyisen opetushenkilökunnan lisäkouluttaminen. EU:n ammattipätevyysdirektiivin automaattisen pätevyyden tunnustamiseen oikeuttavien tutkintojen yhtenä merkittävänä arviointikohteena on opetuksen laatu ja opetushenkilökunnan pätevyys, mikä ei toteudu nykyresurssein.

Kun huomioidaan yliopistojen arkkitehtuurin maisteriohjelmiin vuosittain pyrkivien rakennusarkkitehti (AMK) -tutkinnon suorittaneiden hakijoiden suuri lukumäärä, on entistä tärkeämpää, että rakennussuunnittelijoiden määrää ja laatua koskeva valtakunnallinen selvitys toteutetaan pikaisesti. Vaihtoehtona rakennussuunnittelijoiden puutteeseen tulee tarkastella myös olemassa olevien koulutusyksiköiden kuten yliopistojen arkkitehtuurin yksiköiden kohdennettua lisäresurssointia sekä täällä opiskelevien ulkomaalaisten arkkitehtuurin maisteriopiskelijoiden parempaa integrointia suomalaiseen yhteiskuntaan.

Arkkitehtiliitto ja Arkkitehtitoimistojen Liitto katsovat, että tällä hetkellä ei ole perusteita myöntää rakennusarkkitehti (AMK) -koulutusvastuuta Turun ammattikorkeakoululle tai rakennusarkkitehti (YAMK) -koulutusvastuuta Tampereen ammattikorkeakoululle.

Esitämme rakennussuunnittelijoiden määrää ja laatua koskevan valtakunnallisen selvityksen pikaista toteuttamista.

19.11.2021

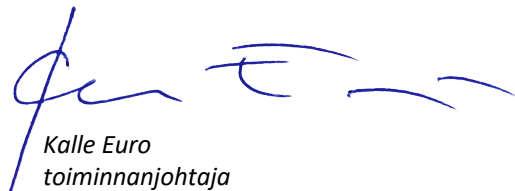
Henna Helander
puheenjohtaja
Suomen Arkkitehtiliitto

Veera Rautaheimo
puheenjohtaja
Arkkitehtitoimistojen Liitto

Paula Huotelin
pääsihteeri
Suomen Arkkitehtiliitto

Kalle Euro
toiminnanjohtaja
Arkkitehtitoimistojen Liitto